

b) Substitute, již zůstavitel zřídil svému dítěti, pokud ještě nemělo žádného potomstva, zaniká, když zanechalo potomky k dědictví způsobilé. Výrazem »dítě« jest rozuměti ve smyslu § 42 o. o. z. také vzdálenější potomky. Dotyční potomci musí se dožiti okamžiku, kdy případ substitute nastane, jelikož zákon užívá výrazu »zanechal« (hinterlassen), při čemž ovšem předpokládá substituci na případ smrti, jež jest nejobyčejnější. Tu vyskytá se otázka, zda ustanovené dítě tím nabývá práva volně nakládati dědictvím jemu zanechaným či zdali je musí zanechat svém dětem, stejně jako jmění substituční? Winiwarter a Füger přisvědčují k názoru poslednějšimu; opačného mínění jest Stubenrauch, který poukazuje na zařazení § 617 o. o. z. v nauku o zániku substitute, jakož i k té okolnosti, že zákon nikde o takovém nároku potomků nemluví.

V. P o p l a t k y.

Fiduciář pokládá se za vlastníka a nikoli za požívatele a musí tudíž příslušné dědické poplatky zapraviti (viz čl. Poplatky dědické); nastoupí-li substitute, nastává nový převod pozůstalosti, z něhož poddědic opět musí dědické poplatky zaplatiti. Ovšem vyměřuje se tu poplatek z převodu dle osobního poměru mezi původním zůstavitelem a dotyčným dědicem substituovaným (výn. min. fin. ze dne 7. května 1855 č. 1032, nál. spr. s. dv. ze dne 5. června a 22. září 1888 č. 4142 a 4238). Rozmnožení substitučního jmění plynoucí z výnosu téhož a zakládající se v posledním nařízení zřizovatele substitute pokládá se za přírůstek substituční pozůstalosti a podléhá rovněž jako tato poplatku vyměřenému dle osobního poměru fideikomisárního dědice k nařizovateli substitute (nál. spr. s. dv. ze dne 24. ledna 1891 č. 5700). Poplatky ku zbožným účelům musí poddědic rovněž opět zaplatiti (roz. ze dne 6. února 1883 »Centralbl.« č. 578).

Podíl povinný.

I. P o j e m.

Staré právo římské zaručovalo každému bezpodmínečnou volnost ve příčině pořízování na případ smrti. Jelikož však testamenty zhusta dostávalo se veliké jmění do cizích rukou, spatřováno záhy v pominutí vlastních dítek a nejbližších příbuzných těžké porušení povinné »officium pietatis« a označovaly se takové testamenty jakožto testamta inofficiosa (pořízení nespravedlivá). Leč takové pominutí mělo teprve právní účinky za doby císařů, kdy soud centumvirální prohlásil takové testamenty ku stížnosti zkrácených příbuzných za neplatné. Soudiloť se, že takový testament zřízen byl ve stavu nepřičetném. Testator musil tedy zůstaviti svým nejbližším příbuzným přiměřený díl svého jmění, chtěl-li platnost testamentu svého zachovati. Poněvadž pak testator povinen byl po zákonu odkázati svým nejbližším příbuzným jistý díl svého jmění, nazývala se tato část pozůstalosti portio debita (podíl povinný) a právo, na základě jehož tito nejbližší příbuzní mohli žalobou domahati se podílu zákonem ustanoveného, zvalo se právo k podílu povinnému nebo nepominutelné právo dědické. Nárok na podíl povinný měli descendenti, ascendenti a ti sourozenci zůstavitelovi, kteří měli se zůstavitelem společného otce. Descendenti vylučovali však ascendenty z podílu povinného. Podíl povinný obnášel původně čtvrtinu toho, co by se bylo dotyčnému dědici dostalo při posloupnosti zákonné (ab intestato). Císař Justinián zvýšil podíl povinný na polovinu jenom pro

ten případ, obnášel-li podíl zákonný méně než $\frac{1}{4}$ celé pozůstalosti; jinak měli nepominutelní dědicové dále jen nárok na $\frac{1}{3}$ pozůstalosti.

Tyto zásady práva římského přijal s některými změnami náš občanský zákoník. Podíl povinný jeví se býti dle práva rakouského zákonným nárokem dítek zůstavitelových, a není-li těchto, jeho rodičů na určitý díl pozůstalosti.

II. Nárok k podílu povinnému.

Dle § 762 o. o. z. mají dítky a není-li těchto, rodiče zůstaviteli nárok na podíl povinný. Dítkami rozumí se vnuci a pravnucci, rodiči rozumí se rodiče rodičův bez rozdílu pohlaví. Zákon označuje osoby mající nárok k podílu povinnému jakožto dědice nepominutelné (§ 764 o. o. z.). Občanský zákoník uvádí tedy v §§ 762—764 tyto osoby jakožto dědice nepominutelné:

1. manželské potomky (descendenty);
2. nemanželské děti, pokud se tkne jmění matčina;
3. manželské předky (ascendenty). Stubenrauch obmezuje však tyto na třetí stupeň, poněvadž zákon v § 731 počítá jen třetí prarodiče zařaděné do 6. pokolení mezi příbuzné v linii vzestupné. Tento názor dlužno prohlásiti za správný, ježto z povahy podílu povinného vyplývá, že nemá se hleděti jako k nepominutelným dědicům k příbuzným příliš vzdáleným, které vůbec občanský zákoník ani za příbuzné neoznačuje a to tím méně, jelikož nepominutelné právo dědické jest výjimkou obnovující volnost pořizovací a výjimky dlužno vždy přísně vykládati. Ostatně nemá tato otázka nikdy praktického významu, jelikož dalších dědů a bab kromě 6. pokolení málo kdy po zůstaviteli tu bude.

4. dítky legitimované: Dítky legitimované milostí zeměpána mají nárok na podíl povinný ze jmění otcovského jen tehdy, byly-li legitimovány k žádosti otcově milostí zákonodárcovou s tím právem, aby požívaly ku volně zděditelnému jmění stejného práva jako dítky manželské;

5. dítky adoptované, jakož i jich potomci ohledně zvolitele (otce adoptivního) a zvolitelkyně (matky adoptivní) (§ 755 o. o. z. a dv. d. ze dne 10. května 1835 č. 2610 sb. zák. s.);

6. rodiče ve příčině pozůstalosti svých legitimovaných dítek s obmezením pod č. 3 uvedeným;

7. matka vůči svým nemanželským dětem;

8. i nenarozené ještě dítky, jelikož ty pokládati jest dle § 22 o. o. z. za zrozené.

III. Pořadí nároků k podílu povinnému.

Potomci vylučují předky (§ 762 o. o. z.); dítky jdou před vnuky a pravnuky, takže vnuk dítek dosud žijících a pravnuk nemají nijakého nároku k podílu povinnému (§ 732 o. o. z.); není-li nikoho, kdož od zůstavitele samotného pochází, přísluší předkem jeho rodičům právo k podílu povinnému (§ 735 o. o. z.). Potomci těchto rodičů, tedy poboční příbuzní zůstavitelovi, nejsou tedy nepominutelnými dědici. Není-li nejprve povolán nepominutelný dědic způsobilým nabytí dědictví, přechází právo k podílu povinnému na nejbližší následující třídu dědiců nepominutelných. Jsou-li tu sice dítky, nejsou-li však k dědění způsobilé, přechází podíl povinný na rodiče zůstavitelovy.

IV. Provedení nároku k podílu povinnému předpokládá:

1. způsobilost dědickou: Způsobilosti dědické nemá ten, kdo se práva dědického vzdal nebo kdo z dědického práva byl vyloučen nebo

byl zůstavitelem pravoplatně vyděděn, rovněž vylučuje zřeknutí zemřelého dítěte jeho descendenty od práva k podílu povinnému (rozh. ze dne 3. ledna 1856, č. 10927 sb. 151). Za zřeknutí se podílu povinného sluší pokládati, přihlásí-li se dědic oprávněný k podílu povinnému za dědice na základě testamentu bez výhrady, jakkoli testamentem zkrácen nebo poškozen byl jeho podíl povinný (rozh. ze dne 14. května 1889, č. 5571).

2. Povinný podíl lze teprve po smrti zůstavitelově žádati, což platí vůbec o kterémkoli jiném nároku dědickém vyjímaje případ prohlášení za mrtva; jakmile totiž toto nabude právní moci, mohou osoby k podílu povinnému oprávněné své nepominutelné právo dědické ku platnosti přivésti.

V. Výše podílu povinného.

Podíl povinný obnášel dříve ve všech rakouských zákonech občanských podobně jako v právu římském $\frac{1}{3}$ resp. $\frac{1}{2}$ dílu zákonného. Při sdělávání občanského zákonníka přijato bylo v osnovu ustanovení, že nezletilému dítěti přísluší $\frac{1}{3}$ zákonného podílu dědického a rovněž $\frac{1}{3}$ rodičům a pozůstalému manželu. Platné právo však stanovilo jakožto podíl povinný dětí $\frac{1}{2}$ a podíl povinný rodičů $\frac{1}{3}$ toho, co by byli obdrželi při posloupanosti zákonné (§§ 765 a 766 o. o. z.). I ku počtu dítek nepřihlíží obč. zákon, kdežto zemské právo pruské a Code civil řídí se v tomto směru právem římským.

VI. Způsob zůstavení podílu povinného.

V té příčině platí tyto zásady:

1. Podíl povinný může býti zůstaven ve formě dědického podílu neb odkazu.

2. Zůstavitel nemusí výslovně jakožto »povinný podíl« označiti to, co za podíl ustanovil.

3. Podíl povinný musí nepominutelnému dědici zůstati úplně volný, prostý jakýchkoliv obmezujících výminek neb břemen; takové výminky nebo břemena jsou neplatny.

4. Byl-li nepominutelnému dědici zanechán větší podíl dědický, než kolik obnáší podíl zákonný, lze ve příčině přebytku povinný podíl převyšujícího stanoviti výminky nebo břemena jakož i obmezení jakéhokoli druhu.

5. Pořizovatel má na vůli zůstaviti svému nepominutelnému dědici výhradně jen podíl povinný nebo jistou kvotu své pozůstalosti, která se rovná podílu povinnému, ve kterémžto případě jest ustanovený dědic nepominutelný universálním sukcesorem (rozh. ze dne 22. února 1881 č. 1960 sb. 8301).

VII. Nároky pozůstalého manžela.

§ 796 o. o. z. obsahuje ustanovení, že sice pozůstalému manželu nepřisluší nižádné právo k podílu povinnému, že však, nebylo-li ujednáno pro případ vdovství nijakého zaopatření a pokud pozůstalý manžel nevejde ve druhý sňatek, jest mu nedostávající se výživné z pozůstalosti poskytnouti. Jedná se pak o to, zda tento nárok nezmenšuje povinný podíl dítek. Stubenrauch odpovídá k této otázce záporně dokládaje, že podíl povinný nesmí býti v žádném směru zkrácen neb obmezen. Nesmí se však při tom přehlédnouti okolnost, že dle § 44 o. o. z. oba manželé uzavřením sňatku zavázáni jsou ku vzájemné podpoře a že § 796 stanoví právo pohledávky, kteréž směřovati může i proti pozůstalosti manželově; ležít v duchu a smyslu §§ 44 a 796 o. o. z., že pozůstalý manžel může vy-

stoupiti proti pozůstalosti jakožto věřitel, takže jeví se tento nárok na výživu býti nárokem obligačním a nikoli dědickým právem, kterýž předkem musí býti uspokojen jako každý jiný dluh pozůstalostní a teprve to, co po odečtení této pohledávky z pozůstalosti bude, možno rozdělití mezi osoby mající nárok k povinnému podílu. Dále naskytá se otázka, může-li pozůstalý manžel k platnosti přivésti tento nárok na výživu i tehdy, když zůstavitel v tom směru opatření učinil v testamentu, není-li však tímto testamentárním opatřením nedostávající se náležitá výživa úplně poskytnuta — ne učinil-li tedy zůstavitel dosti zákonné povinnosti. Rozhodnutí ze dne 16. června 1876 č. 2816 sb. 6184 konstatuje plným právem, že vedle § 796 o. o. z. může žádati pozůstalý manžel i v tomto případě úplnou, jemu přináležející výživu. Třetí otázka vzhází vlivem předpisu § 757 o. o. z., zda-li totiž může pozůstalý manžel opíraje se o § 796 další nárok na alimentaci přivésti ku platnosti i v tom případě, když pozůstalý manžel užije zákonného práva dědického a podíl povinný přijme. Rozhodnutí ze dne 16. listopadu 1876 č. 5624 sb. 6286 odpovídá k otázce této záporně. Souhlasiti lze však s tímto rozhodnutím jenom částečně a to potud, že další nárok nemůže být ku platnosti přiveden, obnáší-li zákonný podíl dědický tolik, že poskytnuta jest pozůstalému manželu nedostávající se slušná výživa. Není-li tomu tak, musí vzhledem k § 796 o. o. z. se dovozovati, že pozůstalý manžel může žádati z pozůstalosti výživu, která se jemu ze zákonného podílu dědického nedostává resp. může žádati dotyčný rozdíl; neboť § 796 o. o. z. jest povahy imperativné a výživa pozůstalého manžela musí býti, jak zákon praví, slušná t. j. úplně přiměřená poměrům. Konkuruje-li však pozůstalý manžel s rodiči zůstavitelovými jakožto nepominutelnými dědici, není pochyby o tom, že vykážati nutno předem z pozůstalosti tento nárok § 796, poněvadž právě má ráz obligační. Stubenrauch a rozhodnutí ze dne 14. července 1886 č. 8266 sb. 11115 a ze dne 26. ledna 1870 č. 7066 sb. 3686 jdou ještě dále a prohlašují, že při počítání povinného podílu ascendentova připočísti jest čtvrtinu ze zákona pozůstalému manželu připadající a to i tehdy, případně-li ascendentovi dle testamentu celá pozůstalost. Nečiní § 758 o. o. z. rozdílu mezi dítkami a jinými zákonnými dědici a nařizuje, že pozůstalému manželu přináleží neobmezené vlastnictví ku čtvrtině pozůstalosti, není-li tu dítko sice, nýbrž jiný zákonný dědic, mezi něž patrně ascendenti patří.

VIII. Zkrácení podílu povinného,

1. Nepominutelný dědic bezprávně vyděděný může žádati za úplný podíl povinný jemu přináležející, avšak testament sám nezrušuje se — jako v římském právu, — nýbrž zkrácený dědic nepominutelný může jen ve smyslu §§ 729 a 775 o. o. z. soudně žádati za příslušný podíl dědický po případě za doplnění jeho; zůstanou tedy v platnosti všechna ostatní ustanovení testamentu, jakmile vydán byl úplný podíl povinný nepominutelným dědicům.

2. Nevydědil-li zůstavitel některého dítko, nýbrž jen mlčky je přešel, může ono rovněž žádati jen podíl povinný. § 776 o. o. z. připojuje toliko k tomu podmínku tu, že zůstavitel musil věděti o tomto opominutém dítku, takže toto opomenutí musí býti vědomé a úmyslné a pak rovná se bezprávnému vydědění. Leč otázku, zdaž opominutí vědomé či nevědomé (bezděčné) jest, posuzovati sluší dle doby zřízení testamentu, takže jen tehdy oprávněno jest dítko v testamentu pominuté žádati toliko podíl povinný,

je-li prokázáno, že pořizovatel v čas zřizování testamentu věděl o tom, že dítě to na živu jest (rozh. ze dne 8. července 1856 č. 4182 sb. 207).

3. Bylo-li však pořizovateli v čas zřizování testamentu neznámo, že tu jest dítě o němž se nezmínil, má toto opominuté dítě daleko větší právo ku pozůstalosti. Nedá se totiž v tomto případě souditi, že chtěl zůstavitel své dítě vyděditi, nýbrž že jen nahodilými událostmi se stalo, že zůstavitel nemohl nabýti vědomosti o bytí dotyčného dítěte. V tomto případě může žádati opominuté za podíl dědický, který přikázán byl nepominutelnému dědici nejméně obdařenému, nebo je-li jen jeden dědic nepominutelný nebo jsou-li povoláni všichni ostatní stejnými díly, jest opominuté oprávněn žádati stejný podíl dědický (§ 777 o. o. z.). By-li tedy ku př. někteří z neopominutých dědiců jmenováni universálními dědici, jiným však ustanoven jen podíl povinný, může opominuté rovněž žádati jen podíl povinný, jelikož § 777 o. o. z. rovná jej nepominutému dědici nepřiznivěji obdařenému. Jinak soudí však rozh. ze dne 3. června 1874 č. 5674 sb. 5389, kteréž přikazuje v tomto případě opominutému dědici nepominutelnému též podíl dědický jako dědici universálnímu poukazujíc k tomu, že § 777 o. o. z. mluví o podílu dědickém, a proto chce opominutému přikázati více než díl povinný. Tomu však odporuje jasný doslov § 777, kterýž rovná opominutého dědice jen nepominutelnému dědici nejméně obdařenému.

Zásada, že při porušení podílu povinného poslední nařízení doznají jen potud změny, pokud jest toho potřebí ku vykázání dílu povinného, prolomena jest dvojí výjimkou a to:

a) zůstaví-li pořizovatel jediného nepominutelného dědice a tohoto omylem (tedy nikoli úmyslně) mlčky přejde, nebo

b) narodí-li se bezdětnému zůstaviteli teprve po zřízení poslední vůle jeho nepominutelný dědic, pro něhož nijaké nařízení se nestalo.

V obou těchto případech vyplátí se jen odkazy určené pro veřejné ústavy, za odměnu poskytnutých služeb nebo ku zbožným úmyslům v poměrném obnosu, kterýžto nepřevyšuje čtvrtinu čisté pozůstalosti, všechna ostatní nařízení pozbývají úplně platnosti (§ 778 o. o. z.). Dle známého pravidla, že výjimky sluší vykládati přísně, přináležejí nepominutelnému dědici v prvním případě dokázati cestou řízení soudního, že byl omyl na straně zůstavitelově (rozh. ze dne 19. března 1872 č. 12666 sb. 4523). § 778 o. o. z. mluví o pomnutí jediného dědice nepominutelného. Právem podotýká Stubenrauch, že opatření § 778 má místo i tehdy, když zůstavitel ne jediného, nýbrž všechny své dědice nepominutelné mlčením přešel, poněvadž to, co platí o »minus«, tím více průchod míti musí o »plus« a při nejmenším musí míti všichni omylem pomnutí nepominutelní dědicové totéž právo jako jediný z nich. Otázka jest, zda pozbývá též testament úplně platnosti podle předpisu § 778, ustanovil-li testator dítěte jsoucí tu v čas zřízení testamentu k podílu povinnému a narodí-li se mu potom ještě jedno dítě, resp. je-li testament ohledně dítek k podílu povinnému ustanovených neplatným? Správně řeší otázku tuto rozh. ze dne 8. července 1856 č. 4182 sb. č. 207 v ten smysl, že zrušuje se i v tomto případě, úplně testament, ježto nemůže průchod míti zde předpis § 775 o. o. z., kterýž mluví toliko o vyděděných nebo ve svém podílu povinném zkrácených nepominutelných dědicích, kdežto později narozený nepominutelný dědic musí testament změnit. Předpisy § 778 mají i tehdy místo, bylo-li

dítka adoptováno po zřízení testamentu, jelikož dítka adoptované jest dědicem nepominutelným právě tak jako ostatní manželské děti (rozh. ze dne 14. září 1864 č. 6344).

IX. Práva potomků dědiců nepominutelných.

1. Zemře-li dítě před zůstavitelem a zanechá-li potomky, nastupují tito mlčky pominutí potomci co do práva dědického na místo dítěte.

2. Potomci dítěte bezprávně vyděděného a před zůstavitelem zenuvšího jsou oprávněni žádati podíl povinný. Předpis tento platí však i pro ten případ, když byli potomci sami bezprávně vyděděni.

3. Byl-li nepominutelný dědic v linii vzestupné mlčením pominut, může rovněž toliko podíl povinný žádati.

4. Nepominutelnému dědici, který ze svého povinného podílu byl vyloučen, musí býti vždy vykázána nutná výživa. Toto zákonné ustanovení vyplývá ze všeobecných zásad o povinnostech rodičů k dětem s tím toliko rozdílem, že rodiče za svého živobytí mají se postarati o slušné, stavu přiměřené zaopatření, kdežto jich pozůstalost ručí za nutné zaopatření. Za živobytí mají tedy rodičové svým dětkám poskytnouti zaopatření shodující se s okolnostmi a poměry majetkovými, kdežto po jejich smrti ručí pozůstalost za tento závazek jen po mez nutnosti bez ohledu k někdejšímu majetkovým poměrům rodičů.

X. Povinnost zapraviti podíl povinný.

Povinni k zapravení podílu povinného jsou jak ustanovení dědicové, tak i odkazovníci a sice poměrně dle velikosti odkazů nejen tehdy, když nepominutelnému dědici podíl dědický nebo povinný vůbec nebyl zůstaven, nýbrž i tehdy, když nebyl vyměřen úplně. Jest otázka, zda potomci mohou býti přidržáni ku vyplacení nebo doplnění povinného podílu pominutého dítěte i tehdy, když zůstavitel již za živa své jmění mezi ně rozdělil. Podle zásad platících o právu k podílu povinnému sluší k otázce této přisvědčiti a to tím spíše, jelikož by zákonné předpisy o nepominutelných právech dědických snadno se daly tímto způsobem obejít a jednotliví nepominutelní dědicové těžce by ve svém právu poškozeni. Při nejmenším může poškozený žádati ve smyslu ustanovení § 951 o. o. z. na obdařeném zpět to, oč dostalo se mu více způsobem protizákonným (rozh. ze dne 17. července 1890 č. 7043, sb. Nowak, IV., 295.)

XI. Počítání podílu povinného.

1. Jak u předků (ascendentů), tak u potomků (descendentů) počítá se v podíl povinný vše to, co nepominutelní dědicové skutečně obdrželi na základě posledního pořízení zůstavitelova. Ve příčině včítání toho, co předem bylo přijato za života zůstavitelova, sluší činiti rozdíl mezi potomky a předky.

a) Při potomcích (descendentech) včítá se v podíl povinný:

aa) věno dané dceři nebo vnučce;

bb) výprava poskytnutá synu nebo vnukovi;

cc) věnování poskytnuté synu nebo vnukovi (ovšem i dceři a vnučce)

k nastoupení nějakého úřadu nebo živnosti;

dd) dluhy zaplacené za zletilé dítka.

b) Při předcích (ascendentech) včítají se pak ony dary, které nebyly poskytnuty na podporu za účelem splnění zákonné povinnosti stanovené v § 154 o. o. z., aneb z pouhé štědrosti.

2. Způsob počítání:

a) Podíl povinný počítá se na základě podílu zákonného a z obnosu takto vyčteného odpočítá se to, co nepominutelný dědic obdrží na základě posledního pořízení zůstavitelova skutečně z pozůstalosti (§ 787 o. o. z.).

b) To co předem bylo přijato včítá se v podíl povinný v ten způsob, že příslušné obnosy připočtou se ku čisté pozůstalosti, načež se dle počtu všech nepominutelných dědiců z tohoto jmění vyměří podíl povinný a z podílu takto vypočteného srazí se pak to, co napřed dáno bylo. Tento způsob počítání schválen byl nejvyšším dvorem soudním v rozhodnutí ze dne 5. února 1884 č. 261 sb. »Gl. U.«, č. 9872 (kniha judik. č. 114). Způsob tento vyhovuje úmyslu zákonodárcovu, aby jednak zůstaviteli umožněno bylo nakládání s polovicí jeho pozůstalosti, jednak aby nepominutelný dědic obdržel polovicí pozůstalosti částečně předem částečně v podobě podílu povinného.

3. Řízení: Číselné vypočítání podílu povinného a započítání prokázaných obnosů předem přijatých jest předmětem pozůstalostního projednávání. Vznikne-li při tom spor o existenci a objemu obnosů předem přijatých, které mají býti v podíl povinný vpočteny, může býti spor ten jedině řádným pořadem práva vyřízen podle § 2, č. 7 zák. ze dne 9. srpna 1854 č. 208 ř. z. Úloha žalobce a povinnost průvodní připadá tomu, kdo tvrdí, že dotyčný obnos předem dán byl (rozh. ze dne 4. července 1883 č. 6320, sb. »Gl. U.«, č. 9508). Soudní odhad statku napřed přijatého nemá místa během řízení pozůstalostního, poněvadž to, co předem bylo přijato, netvoří vůbec část pozůstalosti; mohlo by se to státi jen za souhlasu všech dědiců, což by pak mělo povahu dědického narovnání (rozh. ze dne 7. listopadu 1888 č. 12917, sb. »Gl. U.«, č. 12431). Žaloba o uznání obnosů předem přijatých může se teprve tehdy vznésti, když během projednání zjistí se čistá pozůstalost a výše podílu povinného (rozh. ze dne 19. března 1889 č. 2528, sb. »Gl. U.«, č. 12635).

4. Sporné otázky.

a) Při vnucích započítati jest dle analogie § 790 o. o. z. a dle zásady vyslovené v §§ 733 a 734 o. o. z. i to, co jejich rodičové obdrželi k účelu uvedenému v § 788 (tak i nejvyšší soudní dvůr v důvodech rozh. ze dne 18. října 1864 č. 7946 sb. »Gl. U.«, č. 1994; jinak soudí Zeiller tvrdě, že povinný podíl přísluší vnukům na základě jich vlastního přímého poměru ku zůstaviteli).

b) Poněvadž zákon nerozeznává, byl-li zůstaven podíl povinný testamentem či přísluší-li ze zákona, nastupuje povinnost ku včítání obnosů předem přijatých v podíl povinný i při testamentárním přikázání dílu povinného (rozh. ze dne 11. února 1868 č. 566 sb. »Gl. U.«, č. 2096 a ze dne 17. ledna 1872 č. 12622, sb. »Gl. U.« č. 4442). Zůstavil-li však zůstavitel nepominutelnému dědici kromě podílu povinného ještě nějaký odkaz, pokládáti to sluší za praelegát (§§ 648 a 667 o. o. z.).

c) I to, co narovnáním poskytnuto bylo dítkám na případ smrti, včítá se do povinného podílu, poněvadž § 787 o. o. z. mluví netoliko o odkazích, nýbrž o pořízeních vůbec a poněvadž narovnání jest aktem, kterým možno pořizovati o části budoucí pozůstalosti (rozh. ze dne 18. října 1864 č. 7946, sb. »Gl. U.« 1994).

d) Dítku, jemuž podíl povinný zůstaven dědickou smlouvou, nemá se včítati čtvrtina jemu připadající dle § 1253 o. o. z., poněvadž dle

§ 787 o. o. z. počítá se při stanovení podílu povinného jen to, co obdrží nepominutelní dědicové z pozůstalosti na odkazích nebo jinými opatřeními zůstavitelovými, kdežto ona sporná čtvrtina připadá ze zákona (rozh. ze dne 24. května 1860 č. 4018, sb. »Gl. U.« č. 3200).

e) Rozhodnutí ze dne 2. prosince 1868 č. 10252, sb. »Gl. U.« č. 4395 právem vyslovuje, že nepřipouští se, aby přidržán byl nepominutelný dědic ku složení přísahy vyjevovací ve příčině předmětů, které se včítají v podíl povinný; tím by přesunuto bylo nepřípustným způsobem břímě průvodní, neboť důkaz existence a objemu povinnosti kolační jest úlohou tvrdícího.

f) Záleží-li vpočítatelná část v doživotním důchodu nebo v právu poživacím, sluší část tu kapitalisovati v době dědického nápadu dle počtu pravděpodobnosti hledíc ku stáří obdařeného (srov. rozh. nejv. soudního dvoru, sb. »Gl. U.«, č. 11295).

g) Otázka, zdali a jak včítati sluší odkaz do podílu povinného, má-li nepominutelný dědic obdržeti odkaz pod výminkou ještě nesplněnou později k. př. za 6 let, byla skladateli obč. zák. takto zodpověděna: Závísí-li přijetí na uplynutí doby nebo na nejistých událostech, může nepominutelný dědic podíl povinný žádati ihned z pozůstalosti, musí však dáti náhradu podle výsledku čisté pozůstalosti.

h) Výbava daná dceři »protivou ku věno« nevčítá se v podíl povinný. Za to přimlouvá se doslov zákona a ta okolnost, že věno dceři, a výprava synu poskytuje se za účelem splnění zákonného závazku, kdežto výbava dává se dceři z pouhé liberality, konečně mluví pro to i historie vzniku obč. zákonníka. Dle protokolů byl totiž změněn původní text obč. zákonníka: »svému dítěku věnem« a stanoveno nynější znění a sice z toho důvodu, aby se nerozuměl výbavou oděv, domácí prádlo, nábytek, zařízení atd. opatřené dceři u příležitosti jejího sňatku, což rovněž výbavou se nazývá, ale tímto § míněno není (rozh. ze dne 16. listopadu 1858 č. 12797, sb. »Gl. U.« č. 661).

XII. Výkaz podílu povinného jest dle zákona sestavený, v jistých případech soudnímu schválení podrobený průkaz podílu povinného, kterýž nepominutelnému dědici přísluší z pozůstalosti. Vznikne-li pochybnost o tom, zda byl zkrácen v podílu povinném nepominutelný dědic nezletilý nebo poručenec, musí být naléháno z úřední povinnosti na zřízení výkazu podílu povinného ve smyslu §§ 783—789 o. o. z. (§ 162 říz. nesp.). Podle tohoto ustanovení není vyloučeno, aby i svéprávný nepominutelný dědic žádati mohl s účinkem za předložení výkazu podílu povinného. Zákon nepraví sice výslovně, komu přináleží podati výkaz ten, nemůže však býti pochybnosti o tom, že je to věcí ustanoveného dědice resp. odkazovníka (§ 783 o. o. z., § 149 říz. nesp.). Rovněž není pochyby o tom, že při ústním projednávání mají soudy spolupůsobiti při sestavení tohoto výkazu (§ 151 a 152 řízení nesp.). Výkaz podílu povinného má tedy obsahovati:

1. jmění pozůstalostní podle stavu, ve kterém bylo v den smrti zůstavitelovy (§ 784 o. o. z., § 167 říz. nesp.);
2. změny pozdější t. j. rozmnožení nebo ztenčení pozůstalosti (§ 786 o. o. z., § 167 říz. nesp., dv. d. ze dne 27. března 1847 č. 1051 sb. z. s.);
3. stav dluhů (§ 785 o. o. z., § 167 říz. nesp.);
4. čisté jmění pozůstalostní;

5. všeliké obnosy, které čítají se v podíl povinný, a které připočítají se k čisté pozůstalosti (§§ 787—789 o. o. z.);

6. povinný podíl dědici nepominutelnému připadající;

7. obnosy v odst. 5. zmíněné a předem přijaté, jež nutno odpočísti od podílu povinného;

8. zbytek po tomto odpočítání zbyvající.

Výkaz podílu povinného sestavený dle těchto ustanovení schváliti musí soud jakožto úřad pozůstalostní po příp. jako úřad vrchnoporučenský.

Výkazy o dílu povinném podléhají kolku 50 kr. za arch.

Podloudnictví.

I. Pojem a roztržidění.

Trestní zákon důchodkový nevyměřuje pojem podloudnictví; § 9 stanoví pouze, že důchodkové přestupky třídí se ve tři druhy vzhledem ku vlastnostem a důležitosti následků a to: 1. v podloudnictví prosté, 2. těžké a 3. lehké přestupky důchodkové.

Podloudnictví jest těžkým přestupkem důchodkovým, který se vyskytuje při čtyřech kategoriích státních důchodků a sice při clech, státních monopolech, potravní dani a dani spotřební. Trestní právo důchodkové liší následující druhy podloudnictví:

1. Podloudnictví dokonané.

Dokonané podloudnictví záleží *a)* v nezákonném dovážení zboží do území celního: Skutková podstata tohoto způsobu dokonáného podloudnictví naskytá se:

a) dováží-li se zboží beze splnění předepsaných podmínek z cizozemska do území celního;

β) jestliže zboží, které do území celního se dováží z cizozemska, před dokončením zákonného řízení z městiště, z úředního skladiště nebo z úřední závěry se odstraní, nebo

γ) jestliže nevyclené cizozemské zboží, které jinému úřadu poukázáno bylo, tomuto úřadu se nedodá, a v těch případech, kde to dovoleno není, upotřebeno nebo do obchodu dáno bylo, nebo

δ) dováží-li se předměty státního monopolu z krajů státního území, kde monopol zaveden není, do území, kde platí monopol, když zákonné podmínky splněny nebyly.

b) Dokonané podloudnictví záleží dále ve vývozu zboží nebo

c) v nezákonném průvozu zboží územím celním.

Řád celní a sazby celní obsahují zákonné podmínky, jimž podrobena jest zboží při dovozu do území celního, při průvozu a vývozu z území toho, a každé opominutí ve splnění těchto podmínek označuje se jako dokonané podloudnictví, pokud prohlášen není výslovně zákonem dotýčný skutek za pokus podloudnictví nebo lehký přestupek důchodkový.

Dokonané podloudnictví záleží konečně

d) v nezákonném dopravování předmětů dani podlehajících do uzavřených míst, z nichž zapraviti jest potravní daň, přírážku nebo jinakou dávku potravní při dojití předmětů těch do zmíněných míst. § 189 vypočítává pod č. 1—5 jednotlivé skutky, jimiž tento druh podloudnictví spáchán bývá.

2. Pokusu podloudnictví dopouští se

a) kdo se pokusí o nezákonný dovoz zboží do území celního, zvláště

α) jestliže zboží z cizozemska bez předepsaného k tomu dovolení